

Zo školskej kroniky

Autor: Miroslav Bros, Zverejnené: 16.07.2012, Aktualizované: 02.06.2017

Zo školskej kroniky

Pamätníci si ešte pamätajú pani učiteľku Karolínu Brustleovú, ktorá bola prvou učiteľkou v Podhorí. Pochádzala z Viedne. Na fotografii je so svojou matkou. Zachovala sa školská kronika, ktorú začala písať. Opísala v nej najmä školské udalosti, ale aj niektoré udalosti, ktoré sa týkali celej obce od začiatku dvadsiateho storočia až do roku 1932. Niektoré časti kroniky uverejníme v našom Hlásniku. Tí, čo si na ňu pamätajú, si trochu zaspomínajú a my ostatní sa dozvieme niečo o histórii našej obce.

Kronika školská (spisovala prvá riadna učiteľka)

*S Božou pomocou začnem spisovať, lebo len Boh mi môže zdaru dať.
S pomocou božskou dobre je, bez nej mi nič neprospeje.*

Opis prvej školy

Prvá riadna škola bola vystavaná z dreva. Spôsob stavby bol vo švajčiarskom slohu, bola dosť úhľadná. Na dlhú chodbu viedlo asi desať schodov. Vprostred chodby bol balkón. Budova pozostávala z jednej spoločnej predsiene, jednej peknej a svetlej triedy. Obloky boli na južnej a východnej strane. Dve malé izby a kuchyňa tvorili môj byt. Na konci budovy bola pristavená jedna miestnosť, v ktorej boli vzadu záchody a vpredu dreváreň.

Prvá riadna škola sa otvorila dňom 1. decembra 1903 so 46 každodennými a 20 opakovacími žiakmi, ktorí pre neznalosť čítania a písania tiež navštevovali každodennú školu, takže úhrnom bolo 66 žiakov.

Predtým vyučovali jednotliví gazdovia v ich izbe čítať, trochu písať a málo náboženstva. Písať sa učili len chlapci. Keď som ja začala vyučovať, mala som asi 10 - 15 chlapcov, ktorí vedeli čosi prečítať. Tí sa v mojej škole naučili koľko - toľko písať. O úplnej znalosti čítania a písania nemohlo byť ani slychu, lebo v jari do školy viac nechodili a druhú zimu už vystali zo školy.

Počet vyučovacích hodín bol 30 hodín týždenne. Začiatok školského roku bol obyčajne 1. novembra. Riadne sa malo začať 15. októbra, ale žiaci chodili do školy od prvého do posledného snehu. Školský rok končil 15. mája, takže sedem mesiacov bolo vyučovanie.

Vyučovacia reč bola v prvých školských rokoch výlučne slovenská. Len jednu slovensko-maďarskú mluvnicu sme mali, z ktorej sa učili pár slov z maďarčiny. Na druhé Vianoce sme zariadili aj slovenské divadlo „Štedrý večer“ a trebárs to len prvý pokus bol, darilo sa nám dosť dobre. Tak sme sa v materinskom jazyku učili a šlo nám to, ako sa hovorí „po masle“.

V roku 1906 sme dostali prvý maďarský rozkaz. Slovensky vyučovať slobodno len v prvom a druhom školskom roku, od tretieho ročníka len po maďarsky. Dňa 29. júla 1907 museli ísť všetci učitelia do Rajeckých Teplíc prisahu zložiť. Kto sa v blízkosti zdržiaval, tomu bolo ešte hej, ale ja som práve vtedy bola doma vo Viedni a musela som sa na ten deň ustanoviť. Museli sme prisahať na maďarskú ústavu, na jej zákony, svoje povinnosti si svedomite plniť a nám zverenú mládež v maďarskom duchu a v láske k maďarskej vlasti vychovávať. Hneď po príchode prišlo prísne nariadenie už v prvom ročníku výlučne maďarsky vyučovať, takže v spomenutej jeseni sme museli už maďarské abecedáre zaviesť. Bola to veru ťažká práca.

Netrvala dlho tá maďarská sláva, aspoň dočasne nie, lebo v roku 1909, dňa 30. marca o trištvrte na dve odpoľudnia, boli sme práve v škole, strhol sa veľký požiar. Ponevác domy boli z dreva a veľmi husto spolu, bolo za krátkych pár minút 38 domov aj s bočnými stavbami v plameňoch. Ľudia boli zväčša v hore a na poli, tak si krem statku nemohli nič zachrániť...

...pre samý dym a plameň nebolo možno do dediny vkročiť.

Tak mi zhorelo všetko. Môj nábytok, riady, šaty, bielizeň, šperky a časť mojich dokumentov. Zachránili sa len tie, čo som rýchlo zobrala, keď som utekala a ostalo mi len to, čo som mala na sebe.

Prišiel z Lietavy kolega pán August Ďurčanský a chcel mi ratovať, čo sa dá, ale už bolo pozde. Domov idúc pojal ma k svojej p anej a tam som dotiaľ zostala, kým mi z domu neposlali plášť, klobúk a najpotrebnejšiu bielizeň, aby som mohla domov cestovať.

Práve vtedy popoludní prišiel z Trenčína pán inšpektor školy prehliadať. V Lietave hneď prvého nenašiel v škole, bol ešte v Podhorí pri ohni. Najprv veriť nechcel, myslel, že je to púha výhovorka. Pani učiteľová vyviedla ho pred kostol, ukázala na horiacu dedinu, tak dočkal, kým sme prišli. Pán inšpektor plno sústrasťou bol voči mne, ale ja som ani hovoriť nemohla.

Podvečer šli potom obidvaja do Podhoria, lebo pán inšpektor chcel si to z blízkosti obzrieť. Neskoro večer celkom dojatí prišli naspäť.

Obec Podhorie už nebola, len pohoreniska značili, že tu kedysi obec bola vystavená. Železné, od ohňa na červeno rozpálené kachle značili bývalú triedu.

Zaujímavá je tá udalosť, že dotiaľ každých osem rokov zúril oheň. Posledný raz v roku 1901 obec celkom vyhorela. Vystavili si domy z dreva aj školu a zadali prosbu o štátnu subvenciu. Po ôsmich rokoch všetci vyhoreli, aj škola sa stala korisťou ohňa.

Obec zas z dreva chcela stavať, ale štát nedopustil, dal im na amortizáciu murované domy vystaviť na 20 ročné splácanie. Mnohým sa to nevidelo, radšej z dreva chceli, ale štát zostal neúprosný a tak hneď tej jari začali s murovaním.

Ja, pretože som nemala kde bývať a vyučovať, som sa 10. apríla 1909 domov brala. V tom istom roku koncom októbra som od pána predsedu Jozefa Tvrdeho dostala rozkaz naspäť prísť. Školu sme ešte nemali, ale pán predseda vzal do prenájmu jednu izbu pre vyučovanie a druhú malú izbičku pre mňa na bývanie.

Neboli tam ani lavice, ani stôl, ani kachle. Predseda dostal peniaze pre pohorencov, dal 20 korún starostovi Ondrejovi Súľovcovi, za ktoré kúpili dosák a z takých neohobľovaných spravili pár lavíc, kachle zo starej školy vsadili dnu a tri dni pred Vianocami sa začalo vyučovanie. Pretože izba bola malá, chodievali veľkí dopoludnia a malí odpoľudnia.

Cez sviatky dostali deti osýpky a škola bola zavretá. Vyučovanie sa začalo až 24. januára a 26. januára prišiel pán inšpektor. Úspech veru slabý bol, lebo deti, prázdniny zarátajúc 10 mesiacov v škole neboli. Presvedčil sa o pravde, nehovoril nič. Čo - to sa opýtal po maďarsky a potom odišiel.

Na jar 1910 sa bolo treba do murovania dať, aby do jesene bola škola hotová.

Na jar 1910 sa započala stavba školy. Štát ponúkol obci poštátnenie školy, ale žiadal pozemok a 2000 korún poistné. Boli ale jednotlivci, ktorí v obci veľký vplyv mali a rozhodli sa, že keď majú pozemok i 2000 korún, môžu si školu sami vystaviť, lebo s cirkevnou školou majú väčšie výhody. V októbri bola škola hotová. Okolo 15.t.m. prišla komisia školu obzrieť.

Ja som sa hneď presťahovala do školského bytu, len trieda bola ešte prázdna. So starostom sme v Rajci objednávali nábytok, ktorý s dohadovaním vyrovnal pán predseda. V novembri dovezli nám nábytok pre triedu, ale kým ho natierali a uschol, prešli dva týždne, takže školský rok začal 14.novembra 1910.

V roku 1911 sme si objednali kamenný kríž, lebo nám starý drevený tiež zostal v plameňoch. Vysokodôstojný pán biskup vyslal nám na posviacku p. dekana Blažek z Rosiny a na posviacku ochotne nám ustálil štvrtú nedeľu v máji.

Už týždeň predtým som po vyučovaní a cez večierky začala prípravy robiť, vence viť, asi 50 metrov. Ľudia, keď videli zo školy toľko vencov nosiť, čudovali sa, kedy som toľko uvila.

Dva dni pred posviackou prišiel kolega z Lietavy a 4 žrdky 4 - 5 m zahlobil do zeme a tri vozy jedličiek. Kríž krásne ozdobený stál ako v jednom lese a pred krížom pekný oltárik. Odtiaľ jedličky z oboch strán až na kraj dediny, kde slávobrána bola postavená.

V deň posviacky popoludní čakala školská mládež pri bráne privítať pána dekana Blažeka. Najprv ho vítal starosta našej obce, potom moja malá krstná, žiačka mojej školy po maďarsky ho vítala, že celkom dojatý bol a slzy mu zaliali oči. Sprievod šiel ku krížu, kde sa posviacka odbavovala.

Začiatok školy bol 15.októbra a koniec 31. mája 1912. V tom roku som do školy dostala jedného blbého prváka, ktorý, žiaľbohu, analfabetom ostal. Každodenných som mala 50 žiakov a síce 25 chlapcov a 25 dievčat. Do opakovacej triedy chodilo 16 detí.

V nasledujúcom školskom roku začalo vyučovanie 1. októbra a skončilo 31. mája. Návšteva v tom roku bola lepšia. Príčina bola tá, že sme dostali z ministeria vyslaného navštevovateľa škôl,, ktorý v Žiline sídlil a 1-2 krát prehliadal školy.

V ďalšom školskom roku nám umrel jeden 7 ročný chlapec. Školská mládež ho v plnom počte sprevádzala na cintorín, kde sa jeden žiak v mene všetkých od zomrelého odobral.

V jarných mesiacoch v roku 1915 návšteva školská klesla. Ľudia hovorili, keď otcovia a bratia bojujú, nemôžu deti do školy chodiť, lebo nemá kto pomáhať.

Školský rok 1915/16 začal síce 1. októbra, ale deti do školy nepišli. V zimných mesiacoch asi polovica detí chodila. Ostatní školu zanedbávali. V čas celej války návšteva školská čo viac klesla, o školu nik nedbal. V tomto školskom roku 1916/17 mala som prvého chlapca menom Jozef Súlovec, ktorý tu takzvanú sedliacku maturitu zložil.

Dosiaľ totiž málokto mal volebné právo. V našej obci len dvaja - traja mali. Prišlo ale nariadenie, kto 6. triedu

zdarne skončil, musel byť k osobitnej skúške prihlásený. Ak ju zložil, mal tú výhodu, že ak najmenej 2 koruny platí priamej dane, dostane volebné právo. Skúška bola v Lietave, ktorou poverený bol p. Kaluzsai z Rajca. V celom okolí moja škola bola prvá, ktorá k tej zákonitej skúške žiaka prihlásila. V máji 1918 sa už druhý žiak menom Pavol Danko tejto skúške podrobil a skvele ju zložil. V tom roku mala už aj Lietava jedného.

Prišiel školský rok 1918/19. V povetrí bolo niečo zdusené, každý cítil, že niečo príde, prísť musí, lebo neznesiteľný bol už stav vtedajší. I nenazdajky bol tu prevrat. 28.októbra v roku 1918 svitol nám deň slobody, oslobodenie národa i školy spod jarma maďarského a spolu s našimi bratmi Čechmi utvorili sme našu novú drahú otčinu, republiku Československú. Každý človek, i to najmenšie dieťa, ktoré to ešte nepochopilo, tešilo sa.

Keď som po prázdninách z Viedne prišla, vítali ma tým, že len tak môžem tuná ostať, ak slovensky chcem vyučovať. Komu to bolo milšie, ako mne, rodenej Slovanky, samozrejme som to s najväčšou radosťou prijala.

V novembri prišli domov vojaci, ako si tí predstavovali slobodu, nevedno, lebo všade nastalo všeobecné rabovanie. Najsamprv rabovali Židom, ale kdesi ani kňazov, notárov, učiteľov nešetřili. U nás bolo ticho, mimo ak naši kamsi išli, ale pre nepokoje sa nikde nevyučovalo.

Vyučovanie začalo 9.decembra s 51 každodennými žiakmi, učenie ale hneď po prevrate slabo šlo, neskoro sa začalo, školských pomôcok nebolo, slovenských knižiek sme ešte nemali, takže prešiel školský rok bez toho, žeby sme veľkého úspechu docielili. Dňom 3.marca boli sme učiteľia cieľom zloženia prísahy československej republiky predvolaní.

V marci som vážne ochorela a ponevadž som ani koncom mája žiadne polepšenie necítila, žiadala som sa domov do Viedne. Vtedy už boli hranice, nešlo to tak ľahko, ale s pomocou okresného úradu dostala som od obce sprievodcu, ktorému som síce cestu sem - tam platila i na jeden deň 20 korún, ale musela som niekoho mať, lebo ma musel niekto hore a dole zložiť. V Bratislave mi vystavili cestovný list a odviezla som sa domov.

V lete 1919 bola búrka a voda nám vzala most, a tým spojenie s Lietavou, ale aj zo Žilinou zrušila. Keď po opätovnom vyzvaní obec nič nespravila, vyslal okresný úrad 26 českých vojakov most stavať. Doma som nebola, vtedajší starosta dovolil im v triede bývať. Domov prídúc okolo 26.augusta som sa nemálo zľakla, čo urobili s našou triedou! Oh, úbohá škola podhorská, celú kasárňu robili z nej. Každý deň som sa ich vypytovala, kedy už bude most hotový, ale dobre im bolo, ľúbilo sa im u nás, veru sa neponáhľali a chceli do našich hodov, ktoré sú v druhú nedeľu v septembri, ostať, trebárs most už hotový bol. K mojej veľkej radosti dostali rozkaz a dva dni pred hodmi museli preč.

Školu na moju žiadosť hneď dali vyčistiť, vybieliť a 15. septembra som mohla začať vyučovať. Dostali sme nového, teraz už slovenského pána inšpektora a s ním celkom inakší život v škole ako prv. Tento rok bol aj lepší. Žiaci dosť riadne navštevovali školu. Prišla ale jar so svojimi stá a stá kvetmi, utešená jar, na ktorú sa každý teší, ale ja som mala z nej strach. Žiaci museli pásť a škola zostala prázdna. Pán inšpektor nám povolil poludňajšie vyučovanie od 11,00 do 15,00 hodiny, ale to nestálo za nič. Školský rok sa zaviera 30.júna a nový začínal 1.septembra.

Dňa 28.októbra výročitého dňa slobody našej sme každý rok slávil, mládež sa v triede zišla, prednášala som im, aby som v ich srdciach lásku a vernosť našej drahej otčiny a po vyspievaní národných piesní som ich rozpustila.

Z príležitosti úmrtia Jána Amosa Komenského, učiteľa národov, na nariadenie pána inšpektora bola zas malá slávnosť. Na meno nášho vrele milovaného tatíčka pána prezidenta Masaryka som malú slávnosť vybavila, hymny sme spievali, prednášala som jeho životopis.

Na Štedrý deň sme sa v triede ešte raz zišli na vianočnú slávnosť. Na školskom stole, teraz bielo prestretom, sme mali 2 m vysoký stromček, krásne ozdobený. Pod ním pre každého malý balíček s cukrovím, orieškami a jabĺčkami. I zo stromčeka som im všetko bratsky rozdelila.

Po Vianociach sme 3. januára začali zas riadne vyučovanie, neskorej som sa dozvedela, že všade začalo vyučovanie 7. januára. Nič preto, nestalo sa ani deťom ani mne, keď sme sa učili. V marci vyšli z tlače Čítanky II. diel od Bohumila Vavrouška, dosť drahé, 24 Kčs jedna, ale v III. oddelení ju všetci mali. To bola radosť, keď som ich do triedy priniesla! Všetci sa stisli, kto prv dostane, akoby zdarma boli. V apríli vyšli nástenné mapy našej drahej otčiny a náš obľúbený pán inšpektor odporúčal nám mapu do školy zaviesť. Na plátne 250 Kčs. Naši občania, pravda o tom ani počuť nechceli, až po dlhom prosení, že ju musíme mať, dostala som povolenie od nášho starostu ju zakúpiť, však sa potom len kedysi vyplatí.

Ponevác železo dotiaľ treba kúvať, kým je žeravé, chytro som na účet školy zadovážila mapu, až si ináč nerozmyslia, ale už aj sľúbil starosta mapu u Trávnička vyrovať. Aj mapu župy Trenčianskej už máme, tak sa pomaly najpotrebnejšími pomôckami zaopatríme.

V roku 1921 dostala som cestou inšpektorátu ako dar od Matice slovenskej 2 zväzky „Robinson Crusoe“ najlepším žiakom rozdeliť. Takých hodných som nemala, a načo závišť rozsievať, že jeden dostane, druhý nie. Potom po prečítaní dajú i tak menším rozdziapať. Preto som nikomu nič nespomenula, ale založila žiacku knižnicu v r. 1921. Základ tejto knižnice tvoria vzácne knihy Matice slovenskej.

25. apríla okolo obeda prekvapil nás náš pán škôlinšpektor, ako teraz, už každoročne prehliadal školu. Lúbilo sa mu, že máme už mapu našej republiky, ďalej čítaniek pre vyššie oddelenie. Chválil deti, že sú ešte v hodnom počte v škole, povzbudzoval ich vytrvať aj cez mesiac máj, jún. I v protokole pochválil pilnú návštevu školskú.

Prv, než odišiel, spievali sme na jeho žiadosť „Nad Tatrou sa blýska“ a „Kde domov môj“. Keby od mojich detí záviselo, chodili by riadne do konca, ale začiatok jarných prác a najmä to milé pasenie, znamená pre našu riadnu dochádzku školskú náramné klesnutie. Tak to ide jar po jar, cez mesiace máj, jún aj tretina nechodí a druhé dve tretiny udrží v škole len strach pred pokutou.

I tejto jari, vidiac, že pokuta nepríde, vyzostali všetci. Na opätovné bubnovanie a strašenie z mojej strany prišli niektorí, ale sa mi sťažovali, prečo nemusia všetci chodiť. Ja som ich s tým potešila: „Vytrvajte len deti moje drahé a nebojte sa, dá Boh, že sa ešte v tomto školskom roku v našej triede šťastlivo uvidíme.“ I bolo tak! Nedbanlivých pokutovali, takže k záverečnej slávnosti boli sme ako v zime všetci spolu.

V novom školskom roku dostali sme nového pána inšpektora. V októbri začal naukobeh pre učiteľov a nový pán inšpektor Rudolf Sedláček nám prednášal dejiny československé a neskôr aj zemepis. Naukobeh sme mali každú sobotu v Žiline a namiesto soboty museli sme štvrtok vyučovať. Bola som rada, keď som mohla naukobeh navštíviť, lebo skúška ma neminie. Peši síce nie, lebo o ôsmej sa začína, preto radšej každú sobotu zaplatím 60 Kčs za povoz, ako naukobeh zmeškať. Ak skúšku zložím, hodná je tie peniaze.

Foto: Kôň bol jediným dopravným prostriedkom a neoceniteľným pomocníkom pri práci roľníkov

Dňa 7. apríla v piatok pred kvetnou nedeľou prišiel pán inšpektor znenazdania do školy. Vtedy sme mali zbierku pre hladujúce deti v Rusku a tak našiel na stole krabicu s vajcami. Pýtal sa, načo sú vajcia na stole. Vysvetlila som mu, že deti sa pýtali, či môžu vajcia doniesť, keď peniaze nemajú. A tak ja vezmem vajíčka a zaplatím cenu za tie deti.

“No, dobrá, v poriadku.” Viac nič nepovedal. Naša trieda práve vtedy bola pekná, čistá, až taký prekvapený bol. Aspoň tak povedal: „No, triedu máte peknú, čistú, málo také nájdem“. Potom dlho pozeral na obloky, bála som sa, že nedobre, lebo som moje kvety v oblokoch mala, preto som prosila: „Ráčte mi odpustiť pán inšpektor, moje kvety najlepšie prezimujú tu, ale i trieda s kvetmi sa mi akosi lepšie páči.“ Na to odpovedal: „Dobre to, ba práve nad tým som rozmýšľal, prečo je tu tak milo. Človek si tu rád posedí. A vy, deti, ak mi sľúbite, že budete usilovné, tak vám niečo porozprávam.“ A porozprával im rozprávku „Jano neumytý a neučesaný“, ktorú potom do svojej Prvouky dal. Tak pekne a zaujímavo vedel rozprávať, že by mušku pod povalou počul lietať, tak ticho bolo.

Na druhý deň bola sobota, mali sme naukobež. Ako vždy, tak aj vtedy rozprával o svojich skúsenostiach pri inšpekciách. Spomenul, kde ako špinavo našiel a kolega sa vyhovárал, že ako na dedine. Potom spomenul o včerajšej inšpekcii v jednej malej dedine, kde kvety našiel v triede. Hneď som zbadala, že to na moju školu sa vzťahuje, tak som sa zapálila, že blízosediaci sa za mnou obracali. Na druhú sobotu už boli v našej triede pelargónie, a nielen v triede, kde naukobež bol, ale vo všetkých oblokoch.

Každoročne mávame májovú slávnosť spojenú s výletom na Lietavský hrad, toho dňa deti už netrpezlivo čakali. Niektorí jednotlivci si poslali deti namiesto do školy na pole. Pokutovali ich na 20 Kčs. Potom už do konca roku riadne navštevovali školu.

Na začiatku školského roku pokúsili sa niektorí rodičia dieťa miesto školy na pole poslať. Zákonitou cestou som ich vykázala, pokutou strašila, takže teraz už riadne chodia. Ale keď deti domov prídu, rodičia miesto, aby sa žiaci učili, pošlú ich s kravami na pole a to trvá dotiaľ, dokiaľ nenapadne sneh, ktorého už deti túžobne čakajú.

Na začiatku školského roku 1925/26 prišlo nariadenie, aby 12-roční ďalej chodili do školy. Zápis školopovinných som od 6. - 14. roku previedla. Zapísaných bolo 75 detí, o 22 viac ako podľa starého zákona. Niektorí vymeškávali, prišla ale pokuta, takže ešte prv, ako sneh napadol, boli všetci v škole.

Foto : práce na poli: Chlieb sa dorábala ťažko, často pomáhali aj deti namiesto školy

Dňa 2. marca sa u nás v škole stretol pán inšpektor s obvodným p. notárom, mali ísť do Závadky za cieľom pojednávania stavať sa majúcej štátnej školy v Závadke. V poslednom týždni v júni sme zas neočakávane mali návštevu pána inšpektora, už tretí raz v tomto školskom roku. Bol v Lietave a pri tej príležitosti aj k nám prišiel. Bolo všetko v poriadku, ako vždy.

V mesiaci októbri 1926 som onemocnela na nervy. Lekár zistil začiatok prepracovania, hovoril, ak mi predpísaný liek nepomôže, musím si žiadať zdravotnú dovolenku. Liek mi nepomáhal, zdravá som nebola, ale som vyučovala, ako som mohla, preto i slávnosť 28.okt. bola v tej jeseni krátka.

Tak to išlo do 4.marca 1927, keď náhodou prišiel okresný p. lekár. Hovoril, že mám chrípku, predpísal mi liek, ale do školy som sa len tak vliekla. Dňa 11.marca prišiel okresný lekár po druhý raz, už vtedy hovoril prepracovanie, som celá kaput na nervy a potrebujem 6 - 8 týždňov úplného klúdu. Z Lietavy mi písali, ak na dovolenú idem, musím si sama platiť zástupcu, tak som sa vliekla, trápila ešte týždeň. Keď mi už natoľko zle bolo, že som ani stáť, ani chodiť nemohla, vtedy mi dal p. predseda dovolenú výnimočne na dva týždne, k tomu veľkonočné prázdniny, ktorý čas myslel, že stačiť bude k úplnému vyzdraveniu.

Po uplynutí tohto termínu bolo mi trochu lepšie, avšak zdravá som nebola. Vyučovanie som po Veľkej noci začala, ale mi bolo veľmi zle, musela som k lekárovi, ktorý ma do 1.septembra za práce neschopnú uznal a súrne nariadil lázenské liečenie. To som bola v Luhačoviciach na svoje vlastné útraty do 19.júna. 20.júna som znovu začala vyučovať, aby žiaci mohli vysvedčenia dostávať.

Celé prázdniny som bola chorá, takže nový školský rok sa začal až 12.septembra. Deň slobody sme dosť dôstojne vybavili. Žiaci básne recitovali, hymny sa spievali a rozpustila som ich domov.

Ponevác i toho roku som bola stále chorá, zas i nasledujúci školský rok som neskoro začala. 1. decembra 1928 bolo 25 rokov, čo som na túto školu nastúpila. Tento deň som si od pána predsedu školskej stolice vyprosila. Trieda bola ovenčená plátennými práporkami a so samými 25 ozdobená. Školská mládež sa schádzala hneď zrána ako na sviatok, sľúbila som im totiž na ten deň hostinu. Dostali hneď ráno šálku kávy a makový koláč. Neskorej slanej rohlík, smažený rízek, konečne jedno jablko a tri salónky. Bolo radosti, oči im len tak žiarili.

Slávnosť začala až okolo jedenástej predpoludním, lebo pán predseda školskej stolice šiel do Žiliny nášho pána inšpektora Pepicha pozvať, žiaľbohu bol veľmi zamestnaný, tiež čakal zemskeho pána inšpektora, preto prísť nemohol. Písal mi veľmi pekne, prial mi všetko dobré a abych to tak vzala, akoby v našom kruhu bol, ale preto bolo mi dosť ľúto. Od cirkevnej vrchnosti som dostala krásne uznanie, ale i obec sa preukázala. Pán starosta mi vyplnil jednu tajnú žiadosť a kúpil mi pekné hodiny do triedy.

Na slávnosti bola i celá školská stolica zastúpená. Slávnosť zahájil pán predseda, líčil im môj celý 25 ročný pobyt, že som žila život obsažný, život plný práce.

Na to som ja ďakovala, vysvetlila im môj ťažký stav, ako prvá riadna učiteľka, koľko som pretrpela hanenia, ohovárania, kriku a na cti ublíženia len preto, lebo sa s riadnym školským poriadkom spriatelieť nechceli. Deti prišli neumyté, nečesané, špinavé do školy a mne vytýkali, že z nich chcem pánov robiť.

Na konci slávnosti kurátor v mene celej obce ďakoval mi za moje unovanie a i odprosoval za všetky krivdy, čo som tu pretrpela.

